



## VALSTYBĖS VAIKO TEISIŲ APSAUGOS IR ĮVAIKINIMO TARNYBA PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS

Biudžetinė įstaiga, Labdarių g. 8, LT-01120 Vilnius, tel. (8 5) 2310928, faks. (8 5) 2310927,  
el. p. info@vaikoteises.lt.

Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188752021

---

**Vilniaus miesto savivaldybės administracijai**

2019-11-19 Nr. S-3536  
Į 2019-10-17 A51-  
/19(3.3.2.26E-AD17)

**Susipažinti**

Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto  
ministerijai

### **DĖL REAGAVIMO Į SMURTO ATVEJUS UGDYMO ĮSTAIGOSE**

Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) susipažino su š. m. spalio 21 d. gautu Vilniaus miesto savivaldybės Tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinavimo skyriaus (toliau – Vilniaus m. TBKS) persiūstu Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos užklausimu bei Vilniaus m. TBKS prašymu suteikti informaciją / išaiškinti / pateikti rekomendacijas, kaip ugdymo įstaigos, vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 23<sup>1</sup> str., siekdamos geriausių vaiko interesų, turėtų tinkamai reaguoti į smurto atvejus ugdymo įstaigoje.

Tarnybos veiklą reglamentuoja Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatai (toliau – Nuostatai), patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. spalio 20 d. nutarimu Nr. 1114 (2018-03-28 nutarimo Nr. 293 redakcija). Tarnybos veiklos tikslas – užtikrinti vaiko teisių ir laisvių įgyvendinimą, gynimą ir apsaugą bei vaiko interesus Lietuvoje (Nuostatų 9 p.). Siekdama nustatyto veiklos tikslo, Tarnyba pati ar per savo struktūrinius padalinius (toliau – Skyrius / Skyriai) gina ir užtikrina vaiko teises ir atstovauja vaiko teisėms ir teisėtiems interesams savivaldybių teritorijoje visą parą (Nuostatų 10.2 p.). Tarnyba taip pat bendradarbiauja su kitomis Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme (toliau – VTAPI) nustatytais ministerijomis bei kitomis valstybės ir savivaldybių institucijomis, įstaigomis vaiko teisių apsaugos politikos koordinavimo ir įgyvendinimo klausimais, teikia metodinę pagalbą vaiko teisių apsaugą užtikrinančioms institucijoms ir įstaigoms vaiko teisių ir laisvių įgyvendinimo, gynimo ir vaiko interesų užtikrinimo srityje (Nuostatų 10.21 p., 10.23 p.).

Pažymėtina, kad įstatymai, kiti teisės aktai Tarnybai nesuteikia įgaliojimų oficialiai aiškinti teisės aktų nuostatų. Atsižvelgiant į tai, toliau pateikiama Tarnybos nuomonė, kuri negali būti vertinama kaip oficialus teisės aiškinimas. Tarnyba teikia Jums informaciją savo kompetencijos ribose, išimtinai atsižvelgdama į prašyme suformuluotą klausimą.

Vadovaujantis VTAPI nuo 2018 m. liepos 1 d. Tarnyba ir (ar) jos teritorinis skyrius, gavęs žodžiu, raštu ar bet kokiomis nuotolinio ryšio priemonėmis pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, kuo skubiau pradeda nagrinėti pranešimą, visapusiškai vertina vaiko situaciją, vadovaudamasis VTAPI 36 str. ir 50 str. Nagrinėdami pranešimą apie galimą vaiko teisių pažeidimą, Tarnybos teritorinio skyriaus specialistai atlieka teisės aktuose numatytus veiksmus: apsilanko vaiko gyvenamojoje vietoje, bendrauja su vaiku, jo atstovais pagal įstatymą, įvertina vaiko gyvenamąją ir socialinę aplinką, taip pat vertina kitą aktualią informaciją, vertina grėsmės vaikui lygį ir pildo Grėsmės vaikui lygių kriterijų ir grėsmės vaikui lygio nustatymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. gegužės 21 d. įsakymu Nr. A1-221, 1 priedą (Grėsmės vaikui lygio nustatymo anketa).

Paminėtina, kad nuo 2018 m. liepos 1 d. savivaldybėse pradėta taikyti atvejo vadyba – atvejo vadybininko koordinuojamos kompleksinės pagalbos vaikui ir jo atstovams pagal įstatymą organizavimas bei teikimas, siekiant vaiko atstovams pagal įstatymą padėti įveikti iškilusius socialinius sunkumus, kurių sėkmingas sprendimas sudarytų prielaidas išvengti galimų vaiko teisių pažeidimų ir sudarytų sąlygas savarankiškai užtikrinti vaiko teises bei teisėtus interesus. Vadovaujantis Atvejo vadybos tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. kovo 29 d. Nr. A1-141, 4 p. atvejo vadybą gali inicijuoti <...> savivaldybės administracija, seniūnija, socialinių paslaugų įstaiga, kitos pagalbą vaikams ir šeimoms teikiančios įstaigos ar kita įstaiga, organizacija, šeima <...>, kreipiantis į socialinių paslaugų įstaigą su prašymu paskirti atvejo vadybininką.

Atkreiptinas dėmesys, kad VTAPI 35 str. nurodo pareigą švietimo ir kt. įstaigų / organizacijų darbuotojams ne tik pranešti apie galimą vaiko teisių pažeidimą bet ir nurodo institucijų atliktinus veiksmus „<...> privalo patys nedelsdami imtis tinkamų veiksmų sudrausminti vaiką, išskyrus bet kokių formų smurtą, o nepavykus to padaryti, – informuoti tėvus (jeigu jie yra žinomi), jų nesuradus ar nežinant, – informuoti Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrių arba policiją<...>; <...> turintys duomenų apie vaiko elgesį, keliantį pavojų jo sveikatai ar gyvybei, arba apie likusius be tėvų globos nepilnamečius vaikus ar būtinumą ginti nepilnamečių teises ir teisėtus interesus (dėl piktnaudžiavimo tėvų valdžia, smurto prieš vaiką, tėvų ligos, mirties, išvykimo ar dingimo, tėvų atsisakymo atsiimti vaikus iš mokymo, auklėjimo ar gydymo įstaigų ar panašių priežasčių), privalo apie tai nedelsdami

informuoti policiją ir (ar) Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą ar jos įgaliotą teritorinį skyrių pagal vaiko ar savo gyvenamąją vietą <...>“, gavus pranešimą.

Tarnybos nuomone, ugdymo įstaiga, vadovaudamasi VTAPI 29 ir 35 str. privalo pranešti apie galimą vaiko teisių pažeidimą, *atlikusi teisės aktais paskirtas funkcijas vaiko teisių apsaugos srityje* (VTAPI 35 str. 1 dalies 1 p., t. y., pavyzdžiui, išnaudojus visas švietimo pagalbos mokiniui / vaikui teikimo galimybes (pavyzdžiui, mokyklos gerovės komisiją), spręsti klausimą dėl kreipimosi į savivaldybės administracijos direktorių dėl minimalios priežiūros priemonės skyrimo arba koordinuotos švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų vaikams ir jų tėvams (globėjams, rūpintojams) skyrimo; esant poreikiui mokiniui / vaikui ir šeimai gauti kompleksinę pagalbą, kreiptis į savivaldybės įstaigą, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus teikti socialines paslaugas šeimoms ir koordinuoti atvejo vadybos procesą, su prašymu paskirti atvejo vadybininką; peržiūrėti Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse numatytas ugdymo įtaigoms suteiktas galimybes surašyti protokolus ar kt.) ir įvertinusi, ar atvejis sietinas su vaiko atstovų pagal įstatymą pareigų nevykdymu ar netinkamu vykdymu (nebendradarbiavimu su mokykla, siekiant užtikrinti geriausius vaiko interesus, bei kitais atvejais, kai manytina, kad pažeidžiamos vaiko teisės), tolesniam nagrinėjimui informaciją (apie galimą vaiko teisių pažeidimą, tai pagrindžiančius faktus *ir priemones, kurių imtasi situacijai išsiaiškinti ir spręsti*) perduoda Tarnybos teritoriniam skyriui. Manytina, kad ugdymo įstaigų vidaus tvarkų taisyklėse / aprašuose galėtų būti aprašytos smurto atvejui mokykloje įvykus veikimo schemas su terminais ir už konkrečius veiksmus atsakingais asmenimis.

Papildomai informuojame, kad 2019-11-08 Tarnyba pateikė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai siūlymus / pastabas rengiamai atmintinei „Reagavimo į patyčias ar kitokį smurtinį elgesį mokykloje atmintinė“.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Direktoriaus pavaduotoja,  
laikiniai vykdanti direktoriaus funkcijas

Vita Šulskytė